

דגם תשובות – דינים ומבוא – עולים חדשים – מס' 005384, קיץ תשפ"א

- הערות למעריך: 1. הפרטים הכתובים בסוגריים מרובעים אינם מחייבים את הנבחן.
2. מראי מקומות – הציון הראשון בסוגריים הוא למהדורה החדשה (תש"ף), והציון שאחריו הוא למהדורה הקודמת (תשע"ג).

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. תפילה

- א. (1)** ברכות השבחה, הבקשות, ברכות ההודאה.
(2) שבח – אבות (מגן אברהם), גבורות (מחיה המתים), קדושה (האל הקדוש).
בקשות – הצלחה רוחנית (חונן הדעת), תשובה (הרוצה בתשובה), סליחה (חונן המרבה לסלוח), גאולה (גואל ישראל), רפואה (רופא חולי עמו ישראל), פרנסה (מברך השנים), קיבוץ גלויות (מקבץ נדחי עמו ישראל), השבת משפט התורה (השיבה שופטינו כבראשונה), עונש לאויבים (שובר אויבים ומכניע זדים), שכר לצדיקים (משען ומבטח לצדיקים), בניין ירושלים (בונה ירושלים), ביאת המשיח (מצמיח קרן ישועה), קבלת תפילותינו לפני ה' (שמע קולנו).
הודאה (ובקשות כלליות) – בקשה שה' ירצה בעמו ישראל וישיב את עבודת בית המקדש (רצה), הודאה לה' על חסדיו עימנו (מודים אנחנו לך), בקשה לשלום, טובה וברכה (שים שלום).
[הערה למעריך: על התלמיד לציין שלוש ברכות מחלק אחד.]
(עמ' 40-42; עמ' 48-49)
- ב. (1)** תפילת המנחה היא באמצע היום, ומי שמתפנה מכל עסקיו ומתפלל בכוונה את תפילת המנחה – שכרו גדול.
(2) מנחה גדולה – משש וחצי שעות זמניות.
מנחה קטנה – שעתיים וחצי שעות זמניות לפני סוף היום.
[הערה למעריך: לקבל כל תשובה שברור ממנה שמנחה גדולה היא באמצע היום ומנחה קטנה היא לקראת הערב]
(עמ' 51; עמ' 54-55)

2. ברכות

- א.** מברכים לפני האכילה כי כל מה שנמצא בעולם שייך לקב"ה, והברכות הן כעין בקשת רשות מה' ליהנות מעולמו.
(עמ' 57; עמ' 57)
[לקבל: בברכה אנו משבחים את ה' שברא את המאכלים; אַן בברכה אנו מביעים הכרת טובה כלפי ה' – עמ' 54-55; עמ' 56].
- ב. (1)** ברכה ראשונה – כמות מועטת ["כל שהוא"].
[הערה למעריך: לקבל כל תשובה שמתממנה שעל כל כמות חייבים לברך.]
(עמ' 59; עמ' 57)
- (2)** ברכה אחרונה – לפחות "כזית" (עמ' 61; עמ' 59).
- ג. (1)** כשאוכלים פרי או ירק חדש; כשלושמים בגדים חדשים או כשמתמשים בכלים וחפצים חדשים; כשמקיימים מצוות לאחר שלא קיימו אותן זמן רב (מצוות הבאות מזמן ליזמן); חגים וימים טובים (בקידוש ובהדלקת נרות).
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב מקרה אחד.]
- (2)** החלמה ממחלה קשה; מעבר של הים או המדבר, טיסה; יציאה מבית הסוהר; הצלה ממצב של סכנה (כגון: יולדת).
[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב מקרה אחד.]
(עמ' 62; עמ' 67)

3. שבת

- א.** "אב מלאכה" – מלאכה שנעשתה בבניין המשכן ואסור לעשותה בשבת.
 "תולדה" – מלאכה שדומה לאב המלאכה [בדרך הפעולה או במטרת הפעולה].
 (עמ' 86; עמ' 71)
- ב.** (1) "מוקצה מחמת גופו": דבר שאינו כלי ואינו ראוי למאכל.
 דוגמאות: אבנים וחול, קליפות, מטבעות, בעלי חיים, קמח, שעועית לא מבושלת, תפוחי אדמה חיים.
 [למעריך: על התלמיד לכתוב דוגמה אחת. לקבל דוגמאות נכונות נוספות].
- (2) אם תכננו להשתמש בחפץ לפני שבת, מותר להשתמש בו. א: אם לאחר האכילה נותרו על השולחן הרבה קליפות או עצמות, ומפריע לאדם שהשולחן יישאר כך במשך השבת, מותר לזרוק אותן לפח האשפה.
 (עמ' 91, 93; עמ' 73)

4. מועדים – פסח

- א.** (1) אכילת מרור – זכר לעבודת הפרך שהמצרים מיררו בה את חייהם של בני ישראל במצרים.
 (2) טבילה בחרוסת – זכר לטיט שבו עבדו בני ישראל במצרים.
 (עמ' 144; עמ' 102)
- ב.** (1) ההסבה הייתה מנהג של בני חורין בעת האכילה, ובליל הסדר רוצים להמחיש שאנו בני חורין.
 (2) שתיית ארבע כוסות יין, אכילת מצה, אכילת כורך, אכילת אפיקומן.
 [הערה למעריך: על התלמיד לציין שתי מצוות].
 (עמ' 147; עמ' 103)

5. הלכות כשרות

- א.** (1) על פי התורה, בשר וחלב אסורים באכילה זה עם זה כאשר הם בושלו יחד.
 (2) – אסור לאכול בשר וחלב יחד בין שבושלו יחד ובין שלא בושלו יחד.
 – אסור לאכול מאכל חלבי מייד לאחר אכילת בשר.
 [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב חומרה אחת].
 (עמ' 172, 175; עמ' 29)
- ב.** אכילת בשר ואכילת מאכלי חלב הם מעשים יומיומיים אצל רוב בני האדם, וחכמים ראו צורך לקבוע איסורים רבים כדי להרחיק את האדם מן העבירה (עמ' 175; עמ' 29).
- ג.** – לנקות את ידיו משאריות המאכל החלבי [רצוי לשטוף ידיים].
 – לשטוף את הפה [רצוי לצחצח שיניים].
 – להמתין חצי שעה.
 [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שתי פעולות].
 (עמ' 178; עמ' 32)

פרק שני

על הנבחן לענות על שתיים מן השאלות 6-9.

6. תפילה

א. סיבות לתקנת נוסח תפילה קבוע:

- כדי שהתפילה תנוסח כראוי ובשפה יפה ועמוקה.
 - כדי שהאדם יבקש את כל מה שהוא צריך באמת.
 - כדי שהאדם יתפלל גם על צורכי הציבור.
- [הערה למעריך: על התלמיד לכתוב סיבה אחת.]
(עמ' 27; עמ' 42)

ב. תפילה בציבור עדיפה מתפילת יחיד מן הסיבות האלה:

- תפילת ציבור מתקבלת תמיד והערך שלה רב יותר מתפילת יחיד.
- בתפילה בציבור נאמרים דברי קדושה שאינם נאמרים בתפילת יחיד [לדוגמה: קדיש, ברכו, קדושה בשמונה עשרה, ועוד].
(עמ' 30; עמ' 43)

7. ברכות

א. בשבת מוסיפים "רצה והחליצנו" ו"הרחמן", בחגים מוסיפים "יעלה ויבוא" ו"הרחמן", בחנוכה ובפורים מוסיפים "על הניסים".

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב תוספת אחת בשבת ותוספת אחת בחג.]
(עמ' 63; עמ' 60-61)

ב. (1) סוגי מאכלים שלאחר אכילתם מברכים "מעין שלוש": עוגות ואטריות; פירות משבעת המינים; יין.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב שני סוגי מאכלים.]

(2) הברכה "מעין שלוש" נקראת בשם זה משום שבברכה זו מוזכרים העניינים שבשלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון [בברכה זו נכללות שלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון].
(עמ' 61, 64; עמ' 59)

8. שבת

א. (1) החלות הן זכר למן שירד במדבר לבני ישראל, והמן היה מכוסה בשכבת טל.

(2) מייד לאחר הקידוש יש לסעוד במקום שקידשו בו על היין.
(עמ' 79-80; עמ' 67)

ב. מברכים בשבת ברכת המוציא על שני כיכרות לחם זכר למן שירד במדבר ביום שישי בכמות כפולה, בעבור יום שישי ובעבור שבת (עמ' 80; עמ' 67).

9. מועדים – חנוכה

א. (1) ניצחון החשמונאים על היוונים ונס פך השמן.

(2) על הניסים, הלל שלם, קריאה בתורה.

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב תוספת אחת.]
(עמ' 127-128; עמ' 91-92)

ב. (1) מנהג ספרד שרק ראש המשפחה מדליק בעבור כל בני המשפחה. מנהג אשכנזי שכל אחד מבני המשפחה מדליק נרות לעצמו (חוץ מאישה נשואה, שיוצאת ידי חובה בהדלקת הנרות של בעלה).

[הערה למעריך: על התלמיד לכתוב אחד מן המנהגים.]

(2) אסור להשתמש בנרות חנוכה, ולכן יש צורך להדליק את השִמְשֵׁשׁ כדי שאם נטעה ונשתמש באור הנרות ייחשב הדבר כאילו השתמשנו באורו של השִמְשֵׁשׁ.
(עמ' 129-130; עמ' 92-93)